

послел. В. Ю. Сухачева]. – СПб.: Лаборатория Метафизических Исследований философского факультета СПбГУ; Алетейя, 2000. – 352 с. – (Серия “Метафизические исследования. Приложение к альманаху”).

6. Тищенко О. До проблеми міжобрядового стереотипу у слов'янських мовах / Олег Тищенко // Проблеми слов'язознавства. – 2000. – Вип.51. – С.149–158.

7. Філософський словник. Людина і світ / Хамітов Н., Крилова С. – К.: КНТ, Центр навчальної літератури, 2007. – 264 с.

8. Шевчук Л. Ресакралізація символів людини як фактор соціально-економічного зростання / Любов Шевчук // Соціогуманітарні проблеми людини. – 2008. – №3. – С.65–71.

References

1. Bosyy O. Svyashchenne remeslo Mokoshi: Tradytsiyni symvoly i mahichni rytualy ukrayintsiv / Oleksandr Bosyy. – Kyiv, 2004. – 219 s.

2. Voytovych V. Ukrayins'ka mifolohiya. – K.: Lybid', 2002. – 664 s.

3. Dyl'tey V. Sobrane sochyneny: V shesty tomakh. – T. I. / V. Dyl'tey. – M.: Dom yntellektual'noy knyhy, 2000. – 770 s.

4. Losev A. F. Problema symvola y realystycheskoe yskusstvo / A. F. Losev. – [2-e yzd., yspr.]. – M.: Yskusstvo, 1995. – 320 s.

5. Pyrs Ch. S. Lohycheskye osnovanyya teoryy znakov / Pyrs Ch. S.; [per. s anhl. V. V. Kyryushchenko, M. V. Kolopotyna, poslesl. V. Yu. Sukhacheva]. – SPb.: Laboratoryya Metafyzicheskyykh Yssledovanyy fylosofskoho fakul'teta SPbHU; Aleteyya, 2000. – 352 s. – (Seryya “Metafyzicheskyye yssledovanyya. Prylozhenye k al'manakhu”).

6. Tyshchenko O. Do problemy mizhobryadovoho stereotypu u slov'yans'kykh movakh / Oleh Tyshchenko // Problemy slov'yanoznava. – 2000. – Vyp.51. – S.149–158.

7. Filososf's'ky slovnyk. Lyudyna i svit / Khamitov N., Krylova S. – K.: KNT, Tsentri navchal'noy literatury, 2007. – 264 s.

8. Shevchuk L. Resakralizatsiya symvoliv lyudyny yak faktor sotsial'no-ekonomichnoho zrostantnya / Lyubov Shevchuk // Sotsiogumanitarni problemy lyudyny. – 2008. – №3. – S.65–71.

Maraeva U. M., Ph.D., assistant professor of philosophy, SHEI “Uzhhorod National University” (Ukraine, Uzhgorod), et.ulik@mail.ru

Traditional folk rituals Ukrainians from the problem statement to the semiotic interpretation of the text

The article analyses traditional national ritualism of Ukrainians in the context of spiritual culture. In terms of semiotics, it combines completeness, a set of precise sign ways of verbal and non-verbal communication aimed at objectivity of the certain ethnos culture. Such approach determines the research possibility of ritual signs in close relationship with their form and content. Hence, the national ritualism of Ukrainians, by virtue of semiotic approach, is treated as the text combining various sign systems (in particular, verbal or non-verbal). The comprehension of the text requires the subject comprehension of national ritualism (means human, ethnophor), its inner spiritual world, backgrounds and attitudes of worldview and outlook.

Keywords: national ritualism, sign, symbol, image, “text”, semiotics, information, cognition, comprehension.

Maraeva U. N., кандидат философских наук, доцент кафедры философии, ГВУЗ “Ужгородский национальный университет” (Украина, Ужгород), et.ulik@mail.ru

Традиционная народная обрядность украинцев: от постановки проблемы до семиотической интерпретации текста

Рассматривается народная обрядность украинцев, которая из семиотической точки зрения составляет целостность своеобразных знаковых способов вербальной и невербальной коммуникации, отображающих объективацию культуры этноса. Такой взгляд определяет возможность исследования обрядных знаков в сочетании с их формой и содержанием. Поэтому, народная обрядность украинцев, в связи с семиотическим подходом, рассматривается как текст, соединяя различные знаковые системы (вербальные и невербальные), в которых содержится информация о мире-бытии и месте человека в нём. Понимание текста требует понимания субъекта народной обрядности (человека, этнофора), его внутреннего духовного мира, основ и установок его мировоззрения и мировосприятия.

Ключевые слова: народная обрядность, знак, символ, образ, “текст”, семиотика, информация, познание, понимание.

* * *

УДК 37.017

Муляр І. М.

здобувач, аспірант кафедри соціальної філософії та філософії освіти, Національний педагогічний університет ім. Драгоманова (Україна, Київ), myller50@gmail.com

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВУ МЕНТАЛЬНІСТЬ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Актуалізовано правову ментальність сучасної України у якості важливого фундаментального виміру буття українського народу. Означені фактори формування правової ментальності українців, обґрунтовані та розкриті основні її риси. Показано місце та роль правової ментальності у процесах модернізації сучасної України.

Ключові слова: право, правова ментальність, правовий ідеалізм, правовий нігілізм, правові цінності, юридичний нігілізм.

Етногенез українського народу сучасні дослідники простежують приблизно від IX–X століття. Тому й початок формування правової ментальності українського народу визначають у межах доби Київської Русі. Не вдаючись у детальний історико-філософський аналіз цього феномена, зазначимо, що з часів Київської Русі сформувалися й існують до сьогодні такі риси української ментальності, як індивідуалізм, несприйняття деспотизму, екзистенційність світоглядних орієнтацій, кордоцентризм. Проте це зовсім не означає, що в українській ментальності відсутні інші, відмінні й навіть альтернативні щодо названих моментів й аспектів риси, хоча вони й існують як “доповнювальні ланки” в “індивідуалістично-екзистенційно кордоцентричному” контексті, утворюючи з останнім неповторну й неподільну діалогічно-гармонійну цілісність ментальності. Проблема полягає в тому, що правова ментальність сучасної України досі залишається невизначеною, оскільки низка важливих питань залишається без відповіді.

Загальній проблемі правової ментальності сучасної України присвятили свої роботи: Д. Віко, М. Ж. А. Кондорсе, О. Конт, Г. В. Ф. Гегель, К. Маркс, М. Вебер, П. Сорокін, А. Тойнбі, О. Шпенглер та інші. Помітний доробок у галузі аналізу соціально-філософських аспектів проблеми правової ментальності, належить таким дослідникам: Л. Бойко, П. Музиченко, Ю. Горьковенко та багатьом інших. Аналіз літератури та дослідження авторів дають підстави констатувати, що це пов'язане з низкою обставин, які визначають специфічні риси і зміст правової ментальності сучасної України.

Мета статті – визначити основні фактори і риси правової ментальності сучасної України, проаналізувати в українській правовій ментальності специфіку взаємовідносин людини та держави.

В наш час, коли Україна та її народ переживають чи не найважливіший період своєї історії, тема фундаментальних основ українства набуває особливої ваги. Як у теоретичному, так і у практичному смислах. Адже історія кожного народу – це не просто певний набір обставин, подій, процесів тощо. Кожен народ має свою логіку буття і в цілому, і зокрема в період його виникнення, становлення, розвитку і занепаду. Це ми бачимо, аналізуючи світовий історичний процес. Недаремно, ціла низка інтелектуалів першої величини звертались до історії народу, щоб пояснити базові

матриці його існування як певної окремішності та цілісності. Серед них, як відомо, такі титани думки як Д. Віко, М. Ж. А. Кондорсе, Й. Г. Гердер, О. Конт, Г. В. Ф. Гегель, К. Маркс, М. Вебер, П. Сорокін, А. Тойнбі, О. Шпенглер та інші.

Разом з тим, аналіз наукового доробку вказаних вище і багатьох інших вчених показує, що фундаментальні основи логіки існування будь-якого народу вони розглядали в органічному контексті із базовими, іманентними, органічними особливостями цього народу. Одна з них – ментальність як соціально-психологічні характеристики суспільного суб'єкта (людини, етносу, класу, іншої великої соціальної групи), які знаходять свій вияв у способі та характері мислення, світовідчутті, світосприйнятті, світоспогляданні, соціальних і психічних настановах та поведінці [6, с. 105]. Історія народу неможлива і немислима без його ментальності, бо остання – це фактично душа цього народу, його духовно-світоглядне дзеркало, його людська суть. Взаємозв'язок історії народу та його ментальності – вічний, а тому виступає у якості закону як відображення необхідного, істотного, стійкого, повторюваного, загального для даної галузі відношення між явищами об'єктивної дійсності [7, с. 202].

Історія українства як певного історичного суб'єкта, як суспільної цілісності не є винятком з вищесказаного. Українство так само, як і інші народи, нації та етноси має власні особливості, зумовлені не тільки його історією, але й природними умовами, традиціями у найширшому значення цього слова, в тому числі і традиціями нації – і державотворення. Українська ментальність, безумовно, виростає і з геополітичного факту України, і з багато чого іншого. Одне можна сказати – ментальність українства – це концентроване відображення української сутності, української душі.

З іншого боку, ментальність українства є такою ж складною, багатовимірною, мозаїчною, як і уся історія, традиції, природні та інші фактори українства. В цьому немає жодних сумнівів. Немає сумнівів і в тому, що права і політична складова усієї ментальності українства – це, з одного боку, надзвичайно важлива частина ментальності як такої, з іншого – суттєва проблема реалій сучасної української спільноти. Доведення цього факту можемо знайти в історії самої України, особливо в її незалежницький період. Процеси, що супроводжують наше життя протягом усіх майже двадцяти чотирьох років показують, наскільки тема права є актуальною! Наскільки ми далеко відстали від країн, де правова культура народу в цілому та окремих його громадян є стрижневим елементом гідного життя цих країн. Очевидно, ще більше розділяє нас з європейцями тема політичної ментальності, яка органічно пов'язана з правовою ментальністю і фокусом якої є питання влади, владних відносин, ефективної організації (самоорганізації) суспільства. А Україна, як відомо, прагне ввійти в коло цих країн, обравши європейський вектор розвитку свого майбутнього. Звідси випливає, що вказаний сегмент ментальності українства має стати винятковою темою його буття, а також значущою проблемою гуманітарної науки, насамперед соціальної філософії як методології соціального знання.

Початок формування світоглядної, а разом з тим і правової ментальності українського народу визначається у межах доби Київської Русі. Саме з цього періоду сформувалися та існують до сьогодні такі риси української ментальності, як любов до землі (антеїзм), індивідуалізм, несприйняття деспотизму, свобода світоглядних орієнтацій. При виявленні особливостей розвитку українського народу на сучасному етапі та його відмінностей від інших народів найбільш доцільним є аналіз основних і найбільш значущих характеристик і критеріїв не тільки в політиці та культурі, а й особливостей правової реальності.

Українська правова ментальність є надзвичайно складною, багатоаспектною, та неоднозначною, але, разом з тим й оригінальною та самобутньою. Аналіз дуже багатьох наукових праць, зокрема і наведених в даному матеріалі, дають право робити висновок, що це пов'язане з рядом обставин, які визначають специфічні риси правової ментальності, її особливості та зміст.

У першу чергу, правова ментальність українського суспільства традиційно відрізнялася достатньо негативним ставленням до права, і на сьогоднішній день сутність правової ментальності не зазнала особливих змін. Вона виявляється у бурхливому “розквіті” юридичного нігілізму у свідомості людей. Багатовікова історія нашої держави – наявне тому підтвердження. Юридичні цінності в українському суспільстві не сприймаються як необхідні для існування і до сьогодні. Дане явище є реальною загрозою для духовної культури суспільства, адже воно істотним чином гальмує розвиток правової культури, права, правопорядку, законності, що на фоні загальної соціальної, духовної, моральної, культурної кризи суспільства і держави лише ускладнює ситуацію в країні. Тому є сенс говорити про аналіз механізмів протидії тенденціям, які призводять до правового нігілізму.

Ще гостріше юридичний нігілізм проявляється, якщо саме право розглядати не тільки у юридичному, а у соціальному, політичному вимірі. Адже право – не стільки система чи сукупність законодавства, яке існує у будь-якій країні. Право – це реальний людський феномен, що супроводжує людину як родову істоту. Право – це право кожної людини жити, працювати, будувати сім'ю, мати дітей, доглядати за дітьми, а потім за батьками. Право – це вимога людського існування, яка об'єктивно, з виникненням людської спільноти породжує певні обов'язки, гарантії саме людського способу буття. Одні права людини є вічними, невідчуженими, бо вони даються людині від народження (право на життя, на свободу, право суб'єктності). Це права природні. Інші права людини набуваються нею упродовж усього її життя. Перелік таких прав, їх реальне втілення у вимірах якості і кількості залежить від конкретної країни, її народу з його історією, традиціями тощо. Розуміння цього факту – обов'язкова умова наукового аналізу правової ментальності будь-якого народу, нації, етносу, в тому числі і українців як історичної спільноти.

Доводиться говорити про те, що українська правова ментальність вирізняється не лише юридичним нігілізмом, але й певними ознаками правового нігілізму. Перше з них є лише відображенням глибоких проблем

другого. І це великою мірою пов'язане не тільки з історією українців, але й з їх характером: волелюбністю, незалежністю, готовністю боронити своє буття до останнього. З іншого боку – працьовитістю і любов'ю до землі, фермерства. Поєднання вказаних суттєвих рис українського характеру зумовило своєрідні колізії правової свідомості, які і проявляються до сьогодні. Їх детальний аналіз – одна з проблем української гуманітаристики.

В українській правовій ментальності важливо також відзначити специфіку взаємовідносин людини та держави. Формально вони носять рівноправний та справедливий характер, але історія свідчить, що фактично людський індивід завжди був безправним у відносинах із державною владою. Держава традиційно розглядається, в основному, як вища мета суспільного розвитку, про що свідчить уся історія України, особливо у її російсько–радянському варіанті. Навіть в наш час, в українському суспільстві індивід не володіє почуттям своєї достатньої цінності та позитивної правової відповідальності і обов'язку, який характерний для західних держав з демократичним устроєм. А це істотно ускладнює загальноукраїнський правовий прогрес. Можна стверджувати, що принцип верховенства інтересів держави, а не права людини супроводжує усю історію українців аж до сьогодні. На цей факт “накладається” і та обставина, що українці практично усю свою історію, за винятком киеворуського періоду, не мали власної державності. Вони завжди жили у чужих державних утвореннях: литовському, польському, російському. І якщо перше з них можна характеризувати як відносно своє, то інші, особливо російський варіант, не викликав відчуття свого. Це об'єктивно створило ефект держави як чогось чужого, навіть ворожого. Звідси, можливо, той “юридичний нігілізм” як форма прихованого протесту українців проти держави. Сформоване віковою історією, сьогодні це кліше суттєво впливає на усю правову ментальність нашого народу.

Непроті соціально–правові реалії сьогодиншнього дня відображаються і на стані правового духу суспільства. Можна стверджувати, що сучасна вітчизняна ментальність в цілому, а особливо у правовому вимірі не тільки зумовлюється певним оптимізмом, сподіваннями, породженими Револуцією Гідності якісними змінами суспільного порядку в країні, але й характеризується песимістичним настроєм, схильністю до соціальної паніки, невірою у майбутнє. Саме тому зміст існування та функціонування державної влади нівелюється, а традиційно низька ефективність діяльності державних органів, особливо правоохоронних нерідко провокує недовіру до влади.

Аксіологічна характеристика ментальності включає в себе як загальнолюдські, цивілізаційні, гуманітарні цінності, так і цінності етнічні, групові, родові тощо. Дані цінності складають генетичний код ментальності, який зумовлює особливості мислення, відчуття, поведінки представників різних націй, народностей, соціальних груп. Саме завдяки цим цінностям ментальність породжує неповторний духовний світ українців, який, у свою чергу, дозволяє їм розвинути свою внутрішню сутність і аксіологічний зміст. Тут

надзвичайно актуалізується психологія української правової ментальності, її стереотипи, реакції.

Соціально–філософський аналіз психологічних аспектів духовно–культурного сприйняття української ментальності дозволяє виявити деякі її специфічні риси. До них можна віднести ірраціональність, алогічність, імпульсивність, наївну ідеалістичність, терпимість, прагнення до справедливості, а також тісний зв'язок з релігійними цінностями. Отже, психологічна картина української правової ментальності багатогранна поліаспектна, що і є її духовною самобутністю.

Варто зазначити, що специфіка правової української ментальності виявляється також у взаємодії з юридичною культурою суспільства, у характерному способі сприйняття правових цінностей. На підставі цього можна вести мову про досить цікавий феномен. Ментальність української правової системи не може бути поза простором правової культури, вона забезпечує цілісність останньої, однак, у цей самий час правова ментальність дистанціюється від політико–правової культури, від її загальнолюдських цінностей. І це цілком зрозуміло, адже мова йде про природні права людини, про правову автономію індивіда в межах юридичного співтовариства, про домінують людського індивіда над державою тощо. Згадані соціально–правові цінності не стали близькими для української свідомості, що ще раз підтверджує її ірраціональність. До цього ще раз нагадаємо, що практика життєдіяльності сучасної української держави не тільки не сприяє покращенню стану правової свідомості і ментальності, але й у певному сенсі посилює деструктивні тенденції її розвитку.

У даній ситуації чітко виявляється ідеалізоване сприйняття значення права у суспільному житті. Це явище у науковій літературі отримало назву “правового ідеалізму”, що можна кваліфікувати як надзвичайно оригінальний феномен. З одного боку, українці в цілому не відчувають по відношенню до права і закону особливих позитивних емоцій і почуттів, настроїв і хвилювань. З іншого – у суспільстві все ж існує віра у необмежені регулятивні можливості права. Для правового ідеалізму характерне переконання, що експансія юридичних норм у сфері регламентації суспільних відносин обов'язково призведе до якісного покращення життя людей.

І, нарешті, політичні аспекти проблеми української правової ментальності. Аналіз наукової літератури, досвід незалежності української держави дозволяють констатувати надмірну політизованість правової ментальності українців, що обтяжує її невластивими якостями. Українське суспільство занадто захоплюється політичними інтригами, сплесками народного невдоволення, щоб звертати увагу на відповідність соціально–політичних явищ правовим вимогам. В цьому сенсі потрібно, на нашу думку, констатувати, що сучасній українській ментальності властива не тільки політична демагогія і популізм, але й нелогічність уявлень, ідей, ідеологічна сумбурність, непостійність і непослідовність економічних, політичних, правових та інших поглядів. До сьогодні суспільству незрозумілі цілі державного будівництва, що ще більше посилює невіру народу в ефективність влади.

Таким чином, аналіз основних особливостей правової ментальності сучасної України дає підстави констатувати, що вона є дуже складним, багатограним феноменом, в структурі якого можна знаходити як позитивні, так і негативні утворення. Будь-яку особливість української національної правової ментальності варто розглядати з різних позицій. Сьогодні мають місце і визнання її як позитивної, і як деформованої. І все ж для нормального функціонування суспільства у правовій реальності аналіз української правової ментальності у сучасній динаміці має здійснюватись об'єктивно і неупереджено. Всебічне урахування ментальності українського народу дасть позитивні наслідки у процесі здійснення тих перетворень, які відбуваються у нашій країні. І навпаки, неврахування менталітету українців – це небезпека, яка може мати важкі наслідки як для реформ, так і для політичної кар'єри самих реформаторів.

Теоретична і практична актуальність правової ментальності українців чітко простежується і у явищі правосвідомості українського народу. Тут варто зазначити, що рівень правової культури і правосвідомості громадян України ще надзвичайно низький. Багато у чому це пояснюється елементарним незнанням Конституції України і законів України, низьким рівнем правової освіченості взагалі.

Економічна, фінансова, енергетична, культурна, правова криза України безпосередньо пов'язана з кризою духовності. Як наслідок – зростання злочинності, корупції, прояви антисоціальних явищ. За таких умов право має пріоритетне значення, воно покликане бути інструментом духовного оновлення і оздоровлення громадян. Сьогодні виникає велика необхідність у синтезі досвіду творення держави і права, який набутий упродовж тисячолітньої історії українського народу.

Список використаних джерел

1. Белецкий М. И., Толпыго А. К. Национально-культурные и идеологические ориентации населения Украины // Полис. – 1998. – №4. – С.74–89.
2. Дзьобань О. П. Детермінанти і особливості трансформації духовної сфери українського суспільства // Там же. – С.62–67.
3. Максимов С. И. Правовая реальность: опыт философского осмысления: Монография. – Харьков: Право, 2002. – 328 с.
4. Попадинець Г. Національна ментальність як чинник розвитку української правової культури (від княжої доби до кінця 18 ст.) / Г. Попадинець // Вісник львівського університету. Філософські науки. – 2007. – №10. – С.222–233.
5. Рудакевич О. Ментальність і політична культура української нації / О. Рудакевич // Розбудова держави. – 1995. – №10. – С.26–30.
6. Соціологія: словник термінів і понять / Упор. Є. А. Біленький, М. А. Козловець, В. О. Федоренко / За заг. ред. М. А. Козловця. – Житомир: Волинь, 2003. – 236 с.
7. Філософський словник / За ред. В. І. Шинкарука. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1986. – 800 с.

References

1. Beleckij M. I., Tolpygo A. K. Nacional'no-kul'turnye i ideologicheskie orientacii naselenija Ukrainy // Polis. – 1998. – №4. – С.74–89.
2. Dz'oban' O. P. Determinanty i osoblyvosti transformacii duhovnoi' sfery ukrai'ns'kogo suspil'stva // Tam zhe. – С.62–67.
3. Maksimov S. I. Pravovaja real'nost': opyt filosofskogo osmyslenija: Monografija. – Har'kov: Pravo, 2002. – 328 s.
4. Popadynec' G. Nacional'na mental'nist' jak chynnyk rozvytku ukrai'ns'koi' pravovoi' kul'tury (vid knjazhoi' doby do kincja 18 st.) / G. Popadynec' // Visnyk l'vivs'kogo universytetu. Filososf'ski nauky. – 2007. – №10. – С.222–233.

5. Rudakevych O. Mental'nist' i politychna kul'tura ukrai'ns'koi' nacii' / O. Rudakevych // Rozbudova derzhavy. – 1995. – №10. – С.26–30.

6. Sociologija: slovnyk terminiv i ponjat' / Upor. Je. A. Bilen'kyj, M. A. Kozlovce', V. O. Fedorenko / Za zag. red. M. A. Kozlovca. – Zhytomyr: Volyn', 2003. – 236 s.

7. Filososf'skij slovnyk / Za red. V. I. Shynkaruka. – 2-е vyd., pererob. i dop. – K.: Golov. red. URE, 1986. – 800 s.

Mulyar I. M., competitor, graduate student of the Department of Social Philosophy and Philosophy of Education, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), myller50@gmail.com

On the question of the legal mentality of modern Ukraine

Actualized legal mentality of modern Ukraine as an important fundamental dimension of existence of the Ukrainian people. Shown factors shaping the legal mentality of the Ukrainians founded and opened its main features. The place and role of the legal mentality in the modernization of modern Ukraine.

Keywords: law, legal mentality, legal idealism, legal nihilism, legal values, legal nihilism.

Муляр І. М., соискатель, аспирант кафедры социальной философии и философии образования, Национальный педагогический университет им. Драгоманова (Украина, Киев), myller50@gmail.com

К вопросу о правовой ментальности современной Украины

Актуализировано правовую ментальность современной Украины в качестве важного фундаментального измерения бытия украинского народа. Указаны факторы формирования правовой ментальности украинцев, обоснованы и раскрыты основные ее черты. Показано место и роль правовой ментальности в процессах модернизации современной Украины.

Ключевые слова: право, правовая ментальность, правовой идеализм, правовой нигилизм, правовые ценности, юридический нигилизм.

* * *

УДК 17.022.1(092) М. О. Лоський

Невмержицька О. М.
аспірантка, Національний університет біоресурсів
і природокористування України
(Україна, Київ), Elena.nevm@mail.ru

ЕСТЕТИКА ТА ЦІННІСТЬ В ПОГЛЯДАХ МИКОЛИ ОНУФРІЙОВИЧА ЛОСЬКОГО

В статті проаналізовано філософські погляди щодо краси та цінності Миколи Онуфрійовича Лоського, який увійшов в історію як видатний філософ-інтуїтивіст та творець оригінальної релігійно-філософської концепції. Головне завдання своєї філософії він вбачав у розробленні вчення про світ у його цілісності, через релігійний досвід, який він вважав найбільш важливим для вирішення цього питання. Розглянуто особливості означень естетичних цінностей в роботах філософа, їх зв'язок з тілесністю, абсолютним вираженням через ідею Бога і його втілення на землі через Явище Христа. Проведено аналіз специфіки розуміння основних естетичних цінностей М.О. Лоським, зокрема поняття краси як опосередкованої цінності. Досліджено особливості класифікації цінностей філософом, їх категоризацію, зокрема, звернули увагу на поділ на позитивні та негативні цінності, погляди щодо їх суб'єктивності чи об'єктивності. Означено особливості розгляду естетичних цінностей в монографіях М.О. Лоського та, на основі поглядів філософа, зроблено висновки щодо концепції краси як "цінності, що пронизує весь світ", цінності конкретного цілого, в якому є і сторона духовності і сторона тілесності.

Ключові слова: цінність, інтенціональність, естетика, естетична цінність, добро, краса, істина.

Микола Онуфрійович Лоський (1870–1965) увійшов в історію як видатний філософ-інтуїтивіст та творець оригінальної релігійно-філософської концепції. Він займався розробкою проблем, що стосуються різних областей філософського знання, а також суспільно-політичної думки, психології, логіки та літературознавства. Його роботи істотно вплинули на загальний розвиток філософії та культури ХХ століття, зокрема аксіологію, мистецтво та естетику.

Микола Онуфрійович Лоський відомий як людина надзвичайної широти інтелектуальних інтересів, автор великої кількості публікацій і книг, що відрізняються